

20 (1121)-сон 22 май 2013 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Жамият

ТАРБИЯ ЖОЙ ТАНЛАМАЙДИ

3

4

Ўтқир ХОШИМОВ:
ЭНГ ЯХШИ КИТОБЛАРИМ
ОНАЛАРГА БАФИШЛАНГАН

СУЛОЛА САБОҚЛАРИ

5

ТОВУШ БАЛОСИ

8

ТАҚДИРИМСАН, БАХТИМСАН, ЭРКИН ВА ОБОД ВАТАН!

Назира БОЙМУРОВА
сурат-лавҳаси.

ХАЙР МАКТАБ, АССАЛОМ ҲАЁТ!

Сўнги кўнгирик...

Унинг сеҳрли жараёни ҳар биримизнинг юрагимизда ўзига хос тарзда аксадо беради. Улғайиб, катта ҳаёт бўсағасига қадам қўйганимизда ҳам ана шу янграқ овозни соғиниб яшаймиз. Ва... бир кунни кўзимиз нури-тўтиёси бўлмиш фарзандимиз боғчадан мактабга, мактабдан лицей-коллежга қалдирғоч мисол учирма бўлаётган лаҳзаларда кўзларимизга беихтиёр секин ёшлар келади. Ана шунда юракнинг туб-тубидан бир ажиб овоз келади: "Мен ҳам энг бахтли отаман, онаман! Кипригимда авайлаб ўстирган болам Ҳаёт аталмиш улуғ мактабнинг янада жиддийроқ сабоқ-синовлари сари

йўл олаёттир. Қадамларинг қутлуғ бўлсин!"

Бугун истиқлол фарзандлари улғайётган юртимизда эрта-индин яна ҳаяжонли тантаналар бошланади. Кўни кеча Президентимизнинг "2013/2014 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг ўрта махсус, касб-ҳунар таълим муассасаларига қабул тўғрисида"ги қарори матбуотда эълон қилинганидан сўнг умумтаълим мактабларининг 9-синфлари битирувчилари учун бу йил ҳам мамлакатимизда янада кенгроқ имкониятлар эшиклари очилганига гувоҳ бўласан киши. Эртанимиз эгалари бундай эътибор ва ғамхўрликка жавобан навбатдаги босқич-

дан ҳам муваффақиятли ўтишларига оқ йўл тилаймиз.

Эртага юртимиздаги барча умумтаълим мактабларида сўнги кўнгириклар чалинади. Тўққиз йил давомида ўғил-қизларга ўз фарзанди мисол меҳр кўрсатган, таълим-тарбия берган устозлар кипригидаги кўз ёшларни кўриб, кўнгишлар аланечук туйғуларга тўлади. Ҳар йили шундай манзара такрорланади ва ёруғ умидлари ойдин мақсадага айланишини ҳар бир устоз чин дилдан истайди.

Юксак парвозларга шайланаётган қалдирғочлар, ҳар босган қадамнингизда гуллар унсин, йўлларингиз оппоқ бўлсин!

ҲИКМАТ

Сиздан
бошланади
асли тафаккур,
мунис
муаллимлар
сизга
ташақкур!

Абдулла ОРИПОВ

Тиббиёт

ҲАМКОРЛИК МЕМОРАНДУМИ ИМЗОЛАНДИ

Хадасса клиникаси шифокорлари ҳамда IMER (Хадасса халқаро хизмати) раҳбарларидан иборат Исроил давлати шифокорлари делегациясининг юртимизга ташрифи уюштирилди.

Сафарнинг илк кунинда республика Онкология илмий марказида исроиллик шифокорлар ўзбекистонлик ҳамкасблари учун тақдимотлар ва маҳорат дарслари ўтказилди. Шунингдек, марказнинг маммология бўлими онколог-шифокорлари билан интерактив мулоқотга киришилиб, беморлар тиббий кўрикдан ўтказилди. Учрашув республика ОИТС марказида ҳамда академик В. Вохидов номидаги республика ихтисослаштирилган жарроҳлик марказида ҳам уюштирилди.

Лойиҳа "Хаёт учун!" кўрак беги саратони миллий уюшмаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Фанлар академияси, ЎЗР ФА иммунология институти, онкология илмий маркази ва "Salus Vita" тиббий соғломлаштириш маркази томонидан амалга оширилди. Ўзбекистон Фанлар Академиясида "Хаёт учун!" кўрак беги саратони миллий уюшмаси ва IMER ўртасида ҳамкорлик меморандуми имзоланди.

— Ўзбекистонга илк мартаба келишим. "Хаёт учун!" кўрак беги саратони миллий уюшмаси вакиллари билан ўтган йили Исроилда учрашган эдик, — дейди IMER Israel Ltd бош директори Илан Тамир. — Уша вақтда биз ўзбекистонлик шифокорлар билан фикрлар алмашиб, келгуси ҳамкор-

лик масалаларини ҳам муҳокама қилиб олган эдик. Бу ҳамкорликдаги ишларимиз икки томон учун ҳам катта аҳамият касб этади. Масалан, биз тиббиёт соҳасида таълим олаётган ўзбекистонлик талабаларга Хадасса муассасасида малака ошириш курсларини ўташни таклиф этишимиз, шифокорлар билан тажриба алмашиб, турли хил учрашувлар ҳамда маҳорат дарслари ўтказишимиз мумкин.

Учрашув давомида Хадасса университети клиникаси онкология бўлими онколог-шифокори Игорь Немировский кўрак беги саратонини даволаш ва ташхис қўйишнинг баъзи жиҳатлари ҳамда касаллик генлари аниқланмаган, аммо гумон қилинган аёлларни доимий тиббий кўрикдан ўтказиб туриш, қўшимча кўриклар, маммография, магнит-резонанс текширувлари, скрининг услублари ҳақида тўхталиб ўтди ва онколог-шифокорларни қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб қайтарди.

"Хаёт учун!" кўрак беги саратони уюшмаси томонидан амалга оширилаётган лойиҳалар доирасида 2009-2012 йилларда кўрак беги саратони билан касалланган 376 нафар аёл умумий ҳисобда 1 миллион 666 минг сўмлик дори-дармон билан таъминланди. Юртимизда ҳудудлар бўйлаб ўтказилган текширувлар чоғида 2008-2012 йиллар давомида 27 минг нафар аёл тиббий текширувдан ўтказилган.

Барно МИРОДИЛ кизи, "Оила ва жамият" мухбири.

Бола ҳуқуқлари

ЭЪТИБОР ва ЭХТИРОМ

...У жуда хомуш эди. Мактабга боришга оёғи тортмай, йўл четидаги ўриндиққа ўтириб, ўтган-кетганларни кузата бошлади. Ана, ўзи тенги болалар хурсанд ҳолда ўйнаб-кулиб кетишяпти. Уларнинг ҳаёти тўқис. Аҳаджон эса...

Бир кунда автохалокат туфайли ота-онасидан маҳрум бўлган. Ушанда у эндигина биринчи синфга борганди. Бир йилдан бери кекса бувиси билан яшайпти. Шунинг учун кўнгли ярим. Устига-устак кеча синфдоши билан тортишиб қолганида унинг етимлигини юзига солишди. Хомушлиги шундан. У ортига қайтишга чоғланганида кимдир елкасига қўлини қўйди. Ўғирлиб қараса, ортида маҳалла оқсоқоли турарди. Саломлашган, ундан нега мактабга бормаётганини сўради. Болакай синфдоши билан кечган кўнглисиз воқеани айтиб, қўзғаларга ёш олди. Кўпни кўрган амаки уни мактабга бошлаб борди ва устозлари билан обдон гаплашди. Аҳаджон гимнастикачи бўлиш нияти борлигини, аммо тўғрақларга қатнашишга шароити йўқлигини тортинибгина айтганди, у бу борада ҳам ёрдам беришини билдирди.

Болакайнинг кўнгли кўтарилди. Мактабга ҳам яхши кайфиятда бориб кела бошлади. Энди у мунгайиб юрмас, гап-сўзлари дадил эди. Ўқишларида, интилишларида анча яхши натижаларга эришди.

Бугунги кунда юртимизда яшаётган болалар ва ўсимлар ана шундай меҳр ва эътиборни ҳис этиб вояга етишмоқда. Мустиқиллик йилларида Президентимиз раҳнамолигида юртимизда болалар ва ўсимларни ҳар тарафлама баркамол авлод сифатида тарбиялаш учун шарт-шароит яратиш ҳамда ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини қўллаб-қувватлаш борасида ўзига ҳос ривожланган тизим вужудга келди ва у айти пайтда мамлакатимизнинг чекка ҳудудларида яшаётган аҳоли қатламини ҳам кенг қамраб олди. Болаларга доир давлат сиёсатини Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенцияга мувофиқлаштириш мақсадида республикамизда қонунчилик, маъмурий ва бошқа йўналишлар бўйича чора-тадбирлар белгиланган.

Шу боис ҳам бугун юртимизда яшаётган ҳар бир бола, ўсмир ва ёшлар уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари давлат ҳимоясида эканини, унинг келажаги учун нафақат ота-онаси, балки маҳалла-кўй, таълим муассасалари ҳамда кенг жамоатчилик ҳамжиҳатлигида ҳамхўрлик кўрсатаётганини ҳис этаётгани кувонарлидир. Инсон болаликдан атрофдагилар меҳрини ҳис этиб улғайса, келажада етук шахс бўлиши шубҳасиз. Фарзандларимизнинг озуларини ва мақсадларига етишлари йўлида берилаётган эътибор ва кўрсатилаётган рағбат эса уларнинг янада дадил бўлишларини ва бағри бутунлик билан мақсад сари интилишларини таъминлаши шубҳасиз.

Зухра МУСАЕВА,
Олмазор тумани давлат
нотариал идораси нотариуси.

Хайрия

"Саломатлик" поезди сафарда

Аввал хабар берганимиздек, "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси ёш авлодни жисмонан соғлом, билимли ва салоҳиятли шахс этиб тарбиялаш, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламларига тиббий хизматлар кўрсатишга экологик жиҳатдан ноқулай шароитда истиқомат қилувчи, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатламга, шунингдек, чекка қишлоқларда яшаётган аёллар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш, ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, аҳолининг тиббий саводхонлигини ошириш ҳамда мурувват ҳаракатини ривожлантириш ишига кенг жамоатчилик эътиборини жалб этиш мақсадида мамлакатимиз бўйлаб "Саломатлик поезди" хизматини амалга ошириб келмоқда.

Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларининг чекка ҳудудларида истиқомат қилувчи, айниқса, эҳтиёжманд оилаларга инсонпарварлик ёрдамларини етказиб бериш мақсадида 18-25 май кунлари "Соғлом авлод учун" жамғармаси ва "Ўзбекистон темир йўллари" ДАК ҳамкорлигида "Тошкент – Сарийоси – Қумқўрғон – Бойсун – Оқработ – Деҳқонбод – Тошкент" йўналишидаги "Саломатлик" поезди сафарга жўнаб кетган эди. Ушбу хайрия акцияси давомида аҳоли ва даволар профилактика муассасаларига қиймати 287,5 минг АҚШ доллари ва 42,5 миллион сўмга тенг инсонпарварлик юрлари мурувват ёрдами сифатида етказиб берилляпти.

Шунингдек, маъзур жамғарманинг Қашқадарё ва Сурхондарё вилоят филиалларига тегишли автомабуланс машинаси орқали ҳудудлардаги "Мурувват", "Меҳрибонлик", "Саховат" уйлари, шу билан бир қаторда марказий шифоналар, вилоят болалар туғруқ комплексларига ҳамда кўзи охи, акли заиф ва қар-соқов болалар махсус мактаб-интернатларига ҳам ёрдам кўрсатиш режалаштирилган.

Фестиваль

"Тошкент баҳори" давом этаётир

Пойтахтимиздаги "Туркистон" санъат саройида "Тошкент баҳори" учинчи халқаро опера ва балет санъати фестивали очилди.

16-27 май кунлари Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Фонд Форум, "Ўзбектеатр" ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳамда Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат академик катта театри ҳамкорлигида ўтказилаётган бу йилги фестиваль Ўзбекистон, Италия, Россия, Беларусь ва Украина мамлакатларининг опера ва балет усталарини бир ерга жамлади.

Фестиваль мамлакатимиз ва Украина санъат усталари иштирокида Жузеппе Вердининг «Травиата» операси намойиши билан бошланди. "Туркистон" санъат саройи сахнасида опера ва балет санъатининг дурдона асарлари бўлиши Пётр Чайковскийнинг "Лебединое озеро" балети, Жакомо Пуччинининг "Богема", Николай Римский-Корсаковнинг "Царская невеста" ва Пётр Масканынинг "Сельская честь" опералари томошабинлар ҳукмига ҳавола этилди. Фестивалда Ўзбекистон халқ артистлари Муъсат Раззоқова ва Аваз Ражабов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Рамиз Усмонов ҳамда бошқа ижрочилар билан бирга хорижий давлатларнинг танқили опера ва балет усталари ҳам ўз санъатларини намойиш этишмоқда.

Барно МИРЗААХМЕДОВА,
"Оила ва жамият" мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди ГРАНТ ОЛИШ УЧУН ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танлов мавзуси "Қишлоқ ҳудудларини ижтимоий иқтисодий ривожлантириш дастурларини амалга оширишда, қишлоқ аҳолиси фаровонлигини янада юксалтиришда нодавлат нотижорат ташкилотларининг кенг иштирокини таъминлаш".

Танловда Ўзбекистон Республикасининг нодавлат нотижорат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг қўйидаги йўналишлардаги лойиҳаларни қўриб чиқиш учун қабул қилинади:

- ижтимоий-маиший хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасида оилавий бизнесни, хусусий тадбиркорлиқни, уй меҳнатини ташкил этиш ва ривожлантириш;
- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасида жadal ривожлантириш асосида аҳолига янги иш ўринларини яратиш ва ишга жойлаштириш;
- мини технологиялар ишлатиладиган қайта ишлаш корхоналарини ташкил этиш мақсадида ҳудудларнинг имкониятларини ўрганиб чиқишга қўмаклашиш, асосланти-

рилган таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиш ва уларни амалиётда қўллаш;

- ижтимоий ва бозор инфратузилмасини янада ривожлантириш, аҳоли турар жойларининг ободонлаштириш борасидаги ишларнинг қўламини янада кенгайтириш;

Танловда қатнашиш учун қўйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

1. Жамоат фонди номига грант лойиҳаси тақдим этилаётганини ҳақиқати кузатув хати;

2. Жамоат фонднинг www.fundngo.uz сайтида жойлаштирилган шаклда тўлдирилган грант олиш учун лойиҳаси ва унинг электрон варианты funduz@parliament.gov.uz; fundngo@parliament.gov.uz электрон манзилига;

3. Ташкилотнинг давлат рўйхатидан ўтганлиги ҳақидаги гувоҳнома нусхаси;

4. Низом нусхаси (ташкилот муҳри билан тасдиқланган ўзгартиш ва қўшимчалар билан). Бундан ташқари, тақдим этилаётган ҳужжатларга манфаатдор давлат ва жамоат ташкилотларининг тавсияномаси ва маъзур лойиҳанинг қўллаб-қувватлаш хати илова қилиниши мумкин.

Битта лойиҳа учун ажратиладиган грант миқдори — 15 млн. сўмгача ННТларнинг ўз маблағларини жалб этилиши ва ижтимоий шериклик қўллаб-қувватланади.

Танловда давлат рўйхатидан ўтган нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари иштирок этишлари мумкин.

Ҳужжатлар оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган кундан бошлаб 2013 йил 1 июнь соат 18:00 га қадар қабул қилинади.

Танлов бўйича ҳужжатлар муҳрланган конвертда (А4 формат): "100035, Тошкент ш. Бунёдхор шох қўчаси, 1-уй" манзилда жойлашган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди номига юборилиши шарт.

Танловда иштирок этиш шартлари ва танлов ҳужжатларининг намуналари билан Жамоат фонднинг www.fundngo.uz расмий сайтида танишиш мумкин.

Маълумот учун тел:
239-26-76, 239-26-64.

Дарвоқе, Кумри опани излаб борганимизда “Анчадан буён бир-бирлари билан келишолмай юрган кайнона-келин бор. Шуларни муросага келтириш учун кетувдилар, келиб қолса керак”, дейишди.

Олтинчи етти ёшни қоралаб қолган, кўпни кўрган бу тиниб-тинчимас маслаҳатчи аёлнинг иш куни ҳар доим шундай бошланади. Опани гоҳо мактаб ҳовлисида ёшлар орасида, гоҳо аёлларга нималарнидир қуйиб-пишиб тушунтираётган ҳолда учратасиз. Баъзида электр, газ ҳақини ўз вақтида тўлашдан бош тортиб юрган маҳалладошларнинг дарвозасидан бош суриб, уларни оғохлантириб ўтишга ҳам фурсат топганига қойил. Аммо бирор марта опани чарчадим деб ишдан нолиганини эшитмайсиз. Ҳўш, маслаҳатчи ўзи нимадан куч олади?

— Президентимиз томонидан 2012 йил 9 июлда имзоланган “Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимлари меҳнатини рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармонда маҳаллада диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи лавозимлари ҳамда “Маҳалла посбони” раҳбарларининг маошларига 20 фоизли устама ҳақ ўрнатилиши кўзда тутилган. Камтарона меҳнатларимиз қадрланаётган бир даврда биз ҳам ишончини оқлашга астойдил аракат қилишимиз зарур. Дарвоқе, маслаҳатчининг вазифаси кенг қамровли. Биз кўпроқ мактаб, маҳалла, оила ҳамкорлигида иш олиб бораемиз. Бугунги кунда фақатгина панду насихат билан одамларнинг ишончини оқлаб бўлмайди. Маслаҳатчи керакли жойда аёлни қонун билан ҳимоя қила олиши, оилаларни асраб қолиш учун етарли тажриба ва ҳуқуқий билимга эга бўлиши зарур. Унинг битта нотўғри хатти-ҳаракати ёки узокни ўйламай берган маслаҳати тўғрисида оилалар барбод бўлиши ҳам мумкин. Баъзида таниш-билиш аёллар “Кумрихон, шу ёшда сизга нима зарил, уйингизда тинчгина, кексалик гаштини су-

риб ўтирсангиз бўлмайdimи?” деб қўйишади. Менинг тинч ўтиришга ҳақим йўқ. Кучим етганича хизмат қилишдан чарчамайман. Маҳалладаги ҳар бир хонадонни ўз оилам, фарзандларни эса невараларим деб биламан. Мен учун маҳалладошларим билан тил топишиш кийин эмас. Тинч-тотув яшаётган оилаларни, катта-катта ютуқларга эришаётган фарзандларни кўриб меҳнатларим зое кетмаётганидан фахрланаман. Шундай пайтларда кучимга куч, гайратимга гайрат қўйилади.

— Ҳар бир маслаҳатчининг ўз иш услуби бор. Сиз одамлар билан тил топишишда кўпроқ қандай йўл тутасиз?

— Мен учун тарбия жой танламайди. Йўл-йўлакай одамлар билан гаплашиб, керакли маслаҳатларимни бериб кетавераман. Яқинда кўчада кетаётсам, попукдеккина қизни йўл ўртасида бир йигит билан тортишяётганининг устидан чиқдим. Бўйига етиб қолган қизнинг атрофдагиларни писанд қилмай, овозининг борица бақириб, жанжаллашаётганини кўриб, бироз эсанкираб қолдим. Билсам, ҳалиги йигитча қизнинг калта юбқасини масхаралаб ортидан қулибди. Болани уйига жўнатиб, қизни бир четга тортиб, ота-онасини сурштирдим. Бу йўл билан ҳеч қачон обрў-эътибор топмайсан. Қиз бола тилини калтарок, юбқасини узунроқ қилса, ҳамманинг меҳрини қозонади, деб қойдим. Охири унинг ўзи хатосини тушуниб, кечирим сўради.

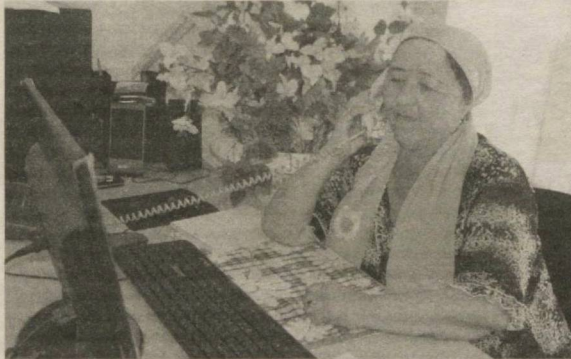
— Яқинда тахририятга мурожаат қилган бир ёш кўре турмуш ўртоғи уни енгисимаслиги, ота-онасини хурмат қилмаслигидан нолиб қолди. Қизларимиз онгиде муомала маданиятини шакллантириш учун нималарга кўпроқ эътибор бериш зарур деб ҳисоблайсиз?

— Турмуш ўртоғим билан 37 йил бирга яшаб, уч ўғил, бир қизни ўқитиб, олий маълумотли қилдик. Мана шу йиллар давомиде жуда кўп ҳаёт синовларини бошимдан ўтказдим. Онам раҳматли турмушга уза-

таётганида: “Қизим, эр зардали бўлса хотин пардали бўлиши керак. Оиладаги энг кўп жанжал эрга бўйсунмаслигидан келиб чиқади. Эрининг жўли чиққанида хўп десанг олам гулистон”, деб ўргатган. Ҳар қандай муаммони оғир-вазминлик, босиқлик билан ҳал қилган қизлар оилада ҳам, жамиятда ҳам кўп нарсасга эришади. Қизларимизни техникани мукам-

ТАРБИЯ ЖОЙ ТАНЛАМАЙДИ

— дейди Паркент тумани Қорақалпоқ қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли “Марказий” маҳалла маслаҳатчиси Кумри Мирзасайдова

мал эгаллаб, икки-учта тилни яхши билганлари бизнинг ютуғимиз, албатта. Мана шу нарсаларга қўшимча тарзда оналаримиз фаросат ва фасоҳат илмидан сабоқ беришса яхши бўларди.

— Бугунги техника тараққиёти ёшларимизнинг дунё қарашлари, фикрлашларини ўстиришга хизмат қилаётгани қувонarli. Лекин баъзида мана шу нарсалардан нотўғри фойдаланш оқибатида айрим оилаларда ноҳус келишмовчиликлар ҳам келиб чиқаётгани кўпчиликка сир эмас.

— Бугун оилалар ўртасида

келишмовчиликларга қўл телефонидан кўр-кўрона нотўғри фойдаланиш ҳам сабаб бўлмоқда. Шунинг учун биз турмушга узатилаётган қизларнинг сепидан қўл телефонини ўчириб ташладик. Буни биринчи бўлиб Гулистон маҳалласи маслаҳатчиси Шаҳодат Пирманова

кўплаб оилаларни аҳил-иноқ бўлишига ҳисса қўшаётганимни ўйлаб хурсанд бўлиб кетаман. Саноатхон Турғунбоевнинг икки келини бор. Бу хонадон ашаётган кўчадан ўтаётганимдаёқ ўзимни енгил ҳис қиламан. Оилада чиройли муҳитни яратиш аёлнинг зиммасида. Саноатхон бирор марта рўзғоридеги сирни кўчага олиб чиққанини эшитмагачи. Торморқасига бир туп дарахт экса ҳам қайнона-келинлар биргалашиб меҳнат қилишади. Машхура Ёкубхўжаева, Саидвали Йўлдошев, Зубайдахон Мама-райимовалар номини ҳам алоҳида айтиб ўтишни истардим. Зухра ая Салимова бу йил 100 ёшга тўлдилар. Аямиз бугун келинлари, нева-чеваралари ардоғида кексалик гаштини суриб яшашпти. Бундай хурматикром албатта яхши тарбиянинг меваси деб биламан.

— Ўзингиз ҳам уч келиннинг қайнонасиниз. Улар билан тил топишишда кўпроқ қандай усуллارни қўллайсиз?

— Ўзимнинг қайнонам жуда зийрак аёл эдилар. Ҳар бир бажарган ишимиздан тортиб, қиядиган либосимизгача ўзлари назорат қиларди. Кўчадан кириб келган ҳар қандай одамни очик чехра билан кутиб олишни тайинларди. Камчилигимиз ҳақида ҳеч қачон ўғилларига айтмаган. Уларнинг ўғилларига қулоқ солиб, кам бўлмадик. Мана бугун ўзим ҳам қайнонам. Улар билан тил топишишда қайнонамдан олган сабоқлар асқотаяпти. Катта келиним Зулфияхон Йўлдошева Самарқандда, Ўғилой ва Дилфузахон мен билан яшайди. Ўғилларим Ботиржон, Баҳодир, Бахтиёржонлар эл хизматида. Саккиз неварам бор. Фарзандларимнинг ютуқлари, келинларимнинг бир-бирлари билан аҳил-иноқлигини кўриб қувонаман. Инсонни эл дуоси кўкартириши бор гап экан.

Нигора РАҲМОНОВА,
“Оила ва жамият”
муҳбири.

ҚАДАМИДА ГҮЛ ОЧИЛГАН КЕЛИНЧАК

Навоий вилоятининг Ко-нимех туманидаги Наврўз маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудда истиқомат қилувчи Раҳмон Примов ва Зумрад Жўлдибаева тўрт қиз ва бир ўғилнинг ота-онаси бўлишди. Аммо чархи кажрафторнинг ишини қўрингки, уларнинг икки фарзанди тўғма ногирон эди. Кейинги икки қиз узатилиб, ўз бахтидан тиниб кетишди. Тўнғич қизларининг тақдир у ташвишлари эса ота-онани анча эсанкиратиш қўйди.

Ўғиллари Саменжонга Навбахор туманининг Бешработ кўрғонидан Зулфияхон исмли қизни келин қилиб туширишаётган вақтда онанинг юрағида “Бу келинчақ уйимиздаги шароитга қўникармайман”, деган бир ҳадик бор эди. Не бахти, Зулфияхон билан бирга бу хонадонга чинакам ёруғлик кириб келди. Ҳушодоб, ишсебар бўлган келинчақ тикувчилик ҳунарини ҳам пухта эгаллаган экан. Бугунги кунда эрининг тоғанига унинг даромади қўшим-

ча бўлиб, рўзғорнинг файзу барақасини таъминлаяпти. Энг асосийси, у мол-матого меҳр бериб, “меники-сеники” қилмади, ишдан қочиб, “мен қилдим-сен қилмадинг”, деб хонадонни ғавғого тўлдирмади. Шу боис бу гўша аҳиллиги билан ҳудуддаги ибратли оилалардан бирига айланди. Орада болалар дунёга келаверди, оила файзу шуқуҳи янада зиёда бўлаверди.

— Икки қизим тўғма ногирон эди. Шу боис турмуш қуриш тугул рўзғор юмушига ҳам ярай олишмайди. Лекин келинимиз ўғлим билан ҳаммамиз бирга истиқомат қиламиз. Отасига раҳмат шу келинимнинг. Қайнопарига нисбатан сира ёвқараш қилмайди. Мен невараларимга қарайман, келиним уларнинг ҳам хизматларини қилади. Ҳаммага бирдай очикқўнғил ва меҳрли бўлгани учун фарзандлар дарди боис озурда қўнғилимиз хотиржам бугун, — дейди хонадон бекаси Зумрад ая.

Онахоннинг гапларини таҳлил қиларканмиз, шу кун-

ларда эшитиб қолган бир воқеа эсимизга тушди. Бир ҳудудда келин бўлмиш жаҳл устида қайнонасини ўлдириб қўйганмиш... Тавба дегулик ҳолат. Бундай шайтонга қулик қилишдан Яратганининг ўзи асрасин одам боласини! Бунинг устига, жамият аро “қайнонаогриқ” бўлиб қолган келин, “келиногриқ” бўлиб яшаётган қайноналарга ҳам бот-бот дуч келамиз. Ҳа шунинг учун ҳам мазкур хонадондаги аҳиллик, меҳроқибат жуда кўпчиликка ибрат бўлгулик. Айниқса, ҳаётни фақат ҳою хаваслар замасию уларга эргашиб яшайдан иборат, деб билган, ўз “мен”нинг хоҳиши учун ҳеч нарсадан қайтмайдиган айрим келинларга Зулфияхоннинг тутумларини ўрнақ қилиб кўрсатсак арзийди.

Бир кунлик жанжал чиққан уйдан қирқ кунлик хайру барақа кўтарилади, дер эдилар оқила моомоларимиз. Қайнонамиз Зулфияхон эса ана шундай жанжалларнинг эшигини ёпадиган яна бир фазилат соҳибаси. У уйда бўлган

Сурат муаллифи: Жумамурот МИРЗАЕВ.

гапни ҳеч қачон ота уйига ташиб бормади, кўчага ҳам олиб чиқмади: Сабр-қаноат деган бойлиқни ардоқлаб, озни кўп деб кўрсатишининг эпини қилолди. Ана шулар тумонимиз Зулфияхон эса ана шундай жанжалларнинг эшигини ёпадиган яна бир фазилат соҳибаси. У уйда бўлган

уни аҳиллиги тотувлиқда ибратли кўрғонга айлантирди. Не бахти, юртимизда бундай сабру қаноатдан, бир-бирига яхшилик соғинишдан файзу қувончга тўлган хонадонлар жуда кўп. Салима УМАРОВА,
журналист.
Навоий вилояти.

Ўткир ХОШИМОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси:

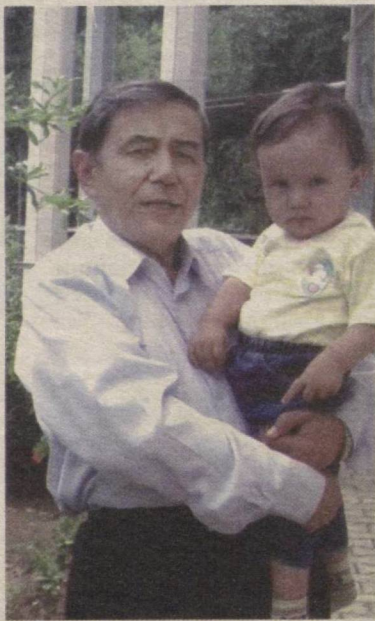
ЭНГ ЯХШИ КИТОБЛАРИМ ОНАЛАРГА БАФИШЛАНГАН

— Ўткир ака, “Дунёнинг ишлари”, “Икки эшик ораси”, “Тушда кечган умрлар”, “Ўзбеклар” каби кўплаб асарларингизда ўзбек оналарининг болажонлиги, доғишмандлигига алоҳида урғу берган жиҳатлар кўп учрайди. Айниқса, “Дафтар хошиясидаги битиклар” китобингиздаги “Оилани муқаддас деб билмаганлар учун муқаддас нарсанинг ўзи йўқ”, деган гапларингизни эслашнинг ўзи ҳам кифоё...

— Аслида ҳар бир оиланинг ўзи бир жамият. Мана шу жамиятлар тўпланиб, миллатни, халқни ва давлатни ташкил қилади. Бизнинг авлод-аждодларимиз азалдан улуғлаб келган Оила деб аталмиш кичик жамиятнинг асосий негизини ҳам аёл ташкил этиши шубҳасиз. Аёл — бу Она. Инсон боласи дунёга келиб, кўзларини очганида биринчи бўлиб онасини кўради. Унинг биринчи насибаси она сутти бўлади. Илк бор кулоғига чалинган қўшиқ ҳам билмасмики, она алласидир. Яна бир қизиқ жиҳатни унутмайлик, ҳар бир одам бошига энг мушкул ишлар тушганида, қалтис вазиятларда ҳам онасини эслайдми. Аслида қадим замонлардаёқ аёл билан эркакнинг вазифаси тақсимлаб чиқилган. Ота билан онанинг фарзанд туғилгандан кейин баб-баравар куйинишини бир воқеага қиёслагим келди. Сижжакада Олпоқ-хўжа деган қадрдонимиз бўлардилар. Раҳматли бўлиб кетдилар. Ёзувчилар, олимлар шу хокисор инсоннинг ҳовлисида ёзда бориб дам олардик. Ўша ерда эрталабгача булбул сайрарди. Бир йили дам олиб ётсак, негадир булбул сайрамади. Сабабини суриштирсак, “булбул бола очди” дедилар онадон соҳибни. Қаранг, бола очгандан кейин булбул ҳам унга андармон бўлиб қолар экан...

— Эркак оиланинг устунни, йўл бошловчиси. Афсуски, айрим рўзгорларда эркак ва аёлнинг вазифаси, ўрни алмашиб қолганига не дейсиз?

— Оилада қадим қасмиётлими, бас, бундай муҳитда ўсган болалар ё тарбиясиз бўлади ёки қингир йўлга кириди. Дадам раҳматли жуда қаттиққўл бўлганлар. “Аданг келгунларича фалон-фалон ишларни бажариб қўйинлар”, деб олим ҳам-мамизга иш тақсимлаб берардилар. У киши бизларни урмасдилар, лекин ҳайқардик. Бу ўзбек аёлининг мутелиги эмас, акли-заковатидан далолат беради. Агар аёл эркакнинг ҳурмат-иззатини жойига қўйса, у ҳам биринчи навбатда завжаи муҳтарамасини ҳимоя қилади. Худо кўрсатмасин, аёл эри билан баб-баравар қадаҳ уриштириб ичса, бабақлаша, бу уйдан файзу барокот кетади. Фарзандлар ўз ҳолича тарбия топади ва оқибатда ёмон йўлга кириб кетади. Турли сабаблар туя-файли аёлнинг бир ўзи қолса ҳам болаларини эглаб воёга етказиши мумкин, аммо эркак ёлғиз қолса, жуда қийналади. Эр оила иқтисодиётини қўлга ололмаса, унга таъминотчи бўлолмаса, катта муаммолар келиб чиқаверади.

Ҳар бир даврнинг ўз тараққиёти, ўз принциплари бор. Фарзандларимиз ва набираларимиз айнан бизга ўхшасин, демаймиз, уларнинг ҳам ўзига хос дунёси бор. Лекин ўз илдиэларидан, томирларидан ажралиб қолишмасин. Уят, андиша, сардоқот, меҳр каби тушунчаларни унутиб қўйсалар, биринчи навбатда, биз оталар, эркаклар айбдор бўламиз. Ана шундай кўргуликдан асрасин.

— Кейинги йилларда тўй-ҳашамларни ўта дабдабали қилиб ўтказиш одат тусига кириб қолди. Матбуотда, радио-телевидениеда бу ҳақда кўп ёзилапти, мулоҳаза юритилапти. Лекин ҳамон кимўзарлик касалидан қутулолмаяпмиз. Ташвишли томонини, ўтказилган тахлиллар шуни кўрсатяптики, бундай маросим ва тантаналарнинг дабдабали ўтишида аксар ҳолларда хотин-қизлар сабабчи бўлаётган экан...

— Илгари фалончининг қизига совчи келса, етти пуштини суриштиришган. Касби ким, ажодлари ким, бирон юкумли касалик билан оғриганлар, телбалар, қамалганлар йўқми деган саволлар юзага чиққан. Ким ҳам тўй қилишни орзу-хавас қилмайди?! Лекин ҳамма нарса меёрида бўлгани яхши-да. Дабдабали тўй ўтказиб, ўзини кўз-кўз қилиш, яшаб турган уйини, ҳайдаб юрган машинасини сотиб бўлса-да, қарс бадабанг тўй ўтказиб тилларда “достон” бўлиш каби воқеаларни эшитиб, кўриб турибмиз-ку. Бундай ҳолатлар кўпича кўнгилхираликларга олиб келмоқда. Бир мисолни айтиб ўтай. Тошкентдаги ресторандан бирида келин томондан элга ош берилибди. Кувё томондан 500 одам келиб ресторанга кирибди. Ҳаммаёқ тирбанд. Келин томондан келган қариндошлар ташқарида қолиб кетибди ва дошқозонлардаги ош ҳам тугабди. Шунда келиннинг отаси жуда кескин ҳаракат қилибди. Қўлига микрофони олиб,

шундай дебди: “Еган-ичганларингга розиман. Келганларинг учун раҳмат. Энди тўй тўхтатилади! Кудам бугундан бошлаб мени хор қилдимми, эртага оёқости қилиб тепкилаб ташлайди”. Нақадар ачинарли аҳвол эмасми бу?

— Сиз кўп мамлакатларда бўлгансиз, анжуманларда маъруза қилгансиз. Шундай кезларда ўзбек оиласи, аёллари ҳақида ҳам сўз айтган пайтларингиз бўлганми?

— Бўлган. Шу ўринда Беруний ҳазратлари ўзининг “Хиндистон” деган машҳур асарида “Бирин миллат удумларига баҳо беришда “униси менга ёқмади” деб бўлмади. Чунки ҳар бир халқнинг ўз

тарихи, ўтмиши ва бугуни бор” деган гаплари ёдимга тушди. Масалан, Ғарб билан бизнинг менталитет орасида жиддий фарқ бор ва ҳар бири ўзига хос. Чет элда киз бола уйига бегона эркакни бошлаб келса-у, отаси қизининг юзига бир тарсаки тортса, боласи уни судга беришдан тоймайди. Бизда бир аҳмоқ эр ичиб келиб хотинини урса, хотини судга бермайди, жуда жонидан тўйса, маслаҳат сўраб маҳаллага чиқади. Маҳалладагилар унга сабр-тоқат қилишини айтиб, керакли маслаҳатлар беришади, тўғри йўл кўрсатишади. Ҳеч қачон улардан биронтаси “Оилангдан ажраш, бундай эринг борида йўғи яхши”, демайди. Эрини қақириб, “Нега аёлингга қўл кўтарасан, эласанг бола-чақа боқ, агар яна аёлингга қўл кўтарадиган бўлсанг, болаларингни қийнасанг, маҳалладан қўчиштириб юборамиз”, дейишади. Чет элда эса бундай кезларда “Маҳалла аёлининг эркини бўғаяпти”, деган гапни айтишади. Мен анжуманларда аслида бундай эмаслигини, маҳалланинг кичик ҳокимият эканлигини, оиланинг мустақкам бўлиши учун атрофдагилар ўзларини масъул деб билишларини, оила енгил-елпи ҳаёт устига қурилмаганлиги ҳақида кўп сўзлаганман. Японияда аёллар эркаклар олдида икки-уч букилиб таъзим қилишганини тўғри қабул қилишадими, лекин ўзбек аёли кўчада эридан икки қадам ортда кетаётганлигини феодализм қолдиги, деб баҳо беришади. Бизнинг ўзбек аёллари унча-мунчага оиласидан воз кечмайди, сабр-тоқатини, интеллектини ишга солади.

— Кейинги пайтларда тараққиёт шу даражада тезлашиб кетдики, болаларимиз биш қатталар тасаввур ҳам қилолмаган турли сайтларга киришяпти. Энг ёмони, улар эркин муҳаббат, жинс эркинлиги каби бўлмағур тушунчаларни интернет орқали билиб олишяпти...

— Интернет XX асрнинг буюқ

Гурун

ихтироси. Менинг назаримда бу атом электростанциясига ўхшайди. Билиб фойдалансангиз сизга фойда беради, билмай фойдалансангиз портлаб кетасиз. Рухшунослардан бир сўраб кўринг. Болаларнинг энг қалтис пайти 14 ёшдан 17 ёшгача бўлади. Бу ёшда бола ниҳоятда таъсирчан бўлиб қолади ва эътиборни қучайтирмасак, улар ҳар хил вазиятга тушиб қолишлари мумкин. Компьютерда “Ралли” деган ўйин бор. Ҳатто шуям болаларимизга қандай қилиб одам ўлдиришни, қўрқитишни, зўравонлиқни ўргатади. Интернет тармоғида фарзандларимиз нималарни ўрганаётгани, кўраётгани билан қизиқиш кўрдикми? Боласи компьютер хоналарига бориб, ўйин ўйнамоқчи бўлиб пул сўраса, бажонидил берадиган, аммо икки минг сўмга китоб оламан, деса, жиғибийрон бўладиган ота-оналар ҳам йўқ эмас ораимизда.

— Ўткир ака, юртимизда сизнинг китобларингиз кириб бормаган хонадон йўқ, десам янглишмайман. Ёзувчининг ёнида унга ҳар қандай вазиятларда ҳаммаслақ, ҳамфикр, суянч бўладиган аёли бўлмаса бундай ҳаётий асарлар дунёга келмаслиги аниқ. Шундай эмасми?

— Жуда кўнглимдаги гапни айтдингиз-да. Устоз Абдулла Қаҳҳорнинг бир гапларига тан бермасдан иложим йўқ. Домламин Кибриё опа билан 25 йил яшадилар. Уйларига борганимизда оиланинг олдида ҳазил билан: “Бегона хотинни ўзининг олдида макта, ўзининг хотинини эса ўзи йўғида макта”, дердилар. Мана, Ўлмасхон билан турмуш қурганимизга қирқ олти йил бўлди. Бу ҳазилкам вақт эмас. Шунча йил оралиғида бизлар қанча пасту баландликлар, оғир-енгилликлар, тушунмовчиликларни кўрдик. Қўзим Юлдузхон ва ўғлим Фаррухжонга “Менинг онангиздан қарзим йўқ, чунки энг яхши ёзган китобларимни оналарга бағишлаганман”, деб ҳазиллашаман. “Мен учун яхши “ҳайкал” қўйгансиз”, дейди аёлим ҳам ҳазиллашиб. Энг муҳими, у ижоднинг машаққатли иш эканлигини тушуниб етган. Кўп асарларим унинг иштироки билан ёзилган.

“Дафтар хошиясидаги битиклар”да “Умр” деган лаҳза бор: Бир куни эркак кечаси уйғониб кетди. Уйланиб ётди. Қараса аёли ҳам уйғоқ экан. “Онаси, бу дунёга келиб нима кун кўрдик ўзи?” деди эр. “Билмасам” деди аёли...

Бу — битта оиланинг умри, кечмиши. Бир йили аёлим билан тоққа борганмиз. Ўрмон оралаб кетдик ва бир четда тўхтаб қолдик. Рўпарамизда икита улкан дарахт бир-бирига суяниб турарди. Биттаси йиқилса, иккинчиси ҳам қулаши аниқ. Яхши эр билан яхши аёл мана шу таразда бир-бирига суяниб ўтади. Табиатан инжиқлигим, кескин гапириб юбарадиган одатларим бор. Лекин аёлим мана шуларнинг барчасига чидаб келаяпти, “Даданг ишлаяптилар”, деса бўлди, беш яшар набирам ҳам ҳалақат бермайди. Барча ёзганларимни биринчи бўлиб аёлим ўқиб чиқади. Биринчи китобхоним — аёлим.

Меҳринисо ҚУРБОНОВА
сўхбатлашди.

ЛАНГАР — тилимизда кемани ва бошқа сузиб юривчи воситаларни сув юзиди маълум бир жойда тўхтатиб, ушлаб туриш учун занжирга бириктириб, сув остига ташланадиган оғир темир чангак “лангар” сўзи билан ифодаланади. Шунингдек, дорда мувоzanатни сақлаш учун дорбоз қўлда тутиб юрадиган узун таёқ ҳам “лангар”, “лангарчўп” деб аталади.

Кема кўм-кўк сувлари чайқалиб турган қўлтиққа лангар ташлади.

ПАЙКАЛ — бу сўз халқ тилида тез-тез қўлланади ва ариқ ёки йўл билан ажратилган катта экин майдони деган маънони билдиради. “Ўзбек тилининг этимологик луғати”да изоҳланишича, “пайкал” сўзи асли “ариқ изи” деган мазмунга эга бўлиб, ундаги “пай” сўзи “из”, “чек” маъноларини англатган. Изоҳли луғатда “пай” сўзи “ҳисса, улуш, бўлак” маъноларида, “кал” сўзи эса, “чуқур”, “ҳандақ” маъноларида келади деб изоҳланган.

Трактор пайкал бошига етти-саккиз доир келгунча ҳам Дордор ҳаёлидан бўшамайди.

Саид Аҳмад

РОБОТ — “Темир одам”, “машина-одам” маъносида қўлланадиган бу сўзнинг тилимизга кириб келганига кўп бўлгани йўқ. Лекин у бугунги кунда фаол сўзлардан бирига айланган. “Робот” сўзи асли чехча бўлиб, унинг туб илдиэи “эрксиз меҳнат” деган маънони англатган.

“Робот” сўзи биринчи марта чех ёзувчиси Карел Чапекнинг пьесасида ишлатилган.

Бир ҳайкал турибди, у робот эмиш...

Абдулла Орипов

Эшқобил ШУКУР тайёрлади.

Соғлом она — соғлом бола

ИСИТМАСИ ОШКОР ҚИЛМАСИН

- Қизларнинг касалини яширманг!
- Тиббий кўрикдаги сохталыклар
- Талаба-келинднинг кўз ёши
- Туғруқча шифокорга кўринмаслик...мумкинми?

Бу каби савол ва мулоҳазалар кейинги пайтда кўпчиликини жиддий ўйлантирмоқда. Айниқса, хотин-қизлар ўртасида энг аввало, оилада тиббий маданиятни шакллантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш долзарб масалага айланмоқда. Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, тегишли давлат ва нодавлат ташкилотлари, мутахассислар иштирокида жойларда уюштирилаётган учрашув ва давра суҳбатларида айнан репродуктив саломатлиқни муҳофаза қилиш, "Соғлом она — соғлом бола" тамойилини ҳаётга кенг татбиқ этиш билан боғлиқ муаммолар ҳусусида сўз юритилмоқда.

Ангрен шаҳридаги "Шуҳрат-Паризод" хусусий клиниксининг оли тифали гинеколог-онколог шифокори Ўрингул НУРМАТОВА шарҳи:

— Қизларни эрта турмушга узатиш ва эрта она бўлишнинг албий асоратлариға иш тажрибамизда кўплаб гувоҳ бўлаёلمиз. Бизда бир муаммо бор: Ёшгина қизини қабулимизга етаклаб келган она худди ўғирлик устида кўлга тушиб қолдигандек саросимада, атрофга сергак боқади ва "Келганимизни биров билмасин", деб илтимос қилади. Қиз эса айбдордек дилдираб туради. Аслида бу қиз шамоллаган, холос. Шунинг учун ҳайз кўриш чоғида оғриқ кучайган. Керакли доридармонларни берсак, тезда тузалиб кетади. Аммо барибир атрофдаги "кўз-қулоқ"лардан эҳтиёт бўлишга уринаверамиз. Чунки қиз боланинг шифокор-гинеколог ҳузурига келишини афсуски, турлича талқин қилдиганлар ҳам топилади ораминда. Аналар, аёлларнинг бу борадаги тор қарашларини ўзгартирмас эканмиз, қизларимизнинг саломатлиғига тўла эриша оламимиз.

Яна бир муаммо: Никоҳдан олдин ҳар икки томон учун тиббий кўрикдан ўтишда ўта талабчанлик ва ҳолислик лозим. Айрим тиббиёт ходимлари ўз мансабларини суиистеъмол қилиб, сохта маълумотномалар бериши оқибат

тида тўйдан сўнг кўпгина қизларимизнинг сурункали касалликлари юзга чиқаяпти. Бу эса оилаларнинг бузилиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Айрим қайноналар ёшгина қизни келин қилиб олишади-да, икки ойдан сўнг нимжонлигидан нолий бошлашади. Бир онахон "Келиннинг дарровгина толиқади, ётоқхонасига кириб мудрагани мудраган", деб шикоят қилди. Келинчакнинг ёшени суриштирганимизда атиги 17 да экани маълум бўлди. Камдан-кам ҳолатларда бу ёшдаги қизлар турмушнинг залворли юқини кўтара оладилар.

Бола тарбиялашга келсак, талаба-келинчакнинг бир қўлида бола, бир қўлида қапгир бўлса, ручка-қаламни у қачон ушлайди? Шунинг учун ҳам 16-17 ёшдаёқ турмушга узатилган, тез орада она бўлган қизларнинг кўпчилиги руҳий зуриқишлар гирдобига тушиб қолаяпти. Талаба қизларнинг она бўлиши эса улардан янада катта куч сарфлашни талаб қилади. Уйқусизлик оқибатида ёш онанинг асаблари тарагнашади. Кўкрагига сўт келмай қўйиши мумкин. Орада уй-рўзгор ишлари, эрининг, оила аъзоларининг кўнглига қараш, ўқиш... Бундай ҳаёт кечирishi оқибатида камқонлик, дармонсизлик каби касалликлар келиб чиқиши табиий.

Ўсмир қизлар ҳайз кўра бошлаганда темирға бўлган эҳтиёж ортиб, танадаги захира ишга тушади. Соғлом она қорнидаги боласига 300 мг, йўлдошиға эса 200 мг темир моддасини беради. Шунинг учун ҳам ҳомиладор аёлларда камқонлиқнинг ривожланишиға захирадаги темир моддаси

нинг қамайиб кетиши сабаб бўлади. Демак, ҳомиладор аёллар доимий шифокор назоратида бўлиб туришлари зарур.

Эрта она бўлган қизлар орасида бачадон шамоллашлари, бачадон эрозияси кўплаб учрайди.

Бу касаллиқнинг асорати оғир. Қабулимизга келадиган аёлларнинг аксарияти бачадон эрозияси муолажасидан кейин ё оғир юк кўтариб қўйган ёки шамоллаган бўлади. Қизларимиз саломатлиғига ўз вақтида бефарқ қараганимиз оқибатида фарзандсизлик ва бошқа хасталиклар туфайли ажримлар содир бўлаяпти.

Хотин-қизлар ўртасида онкологик касаллиқларнинг авж олиб кетаётганиға ҳам қисман эрта турмушға чиқиш асоратлари, қолаверса, ўз вақтида даволанмаслик оқибати деб қараш мумкин.

Шу боис ўсмир ёшдаги қизларни тўғри тарбиялаш, уларнинг оиладаги, жамиятдаги мавқеини мустаҳкамлашға жиддий эътибор қаратиш, пиروвардида мамлакатимизда соғлом оила муҳитини шакллантириш бугунги кунда айни заруратдир. Хотин-қизларимиз ўртасида тинимсиз учраб турадиган камқонлик, яллиғланиш ва бошқа касаллиқларнинг авж олиши уларнинг нотўғри ҳаёт тарзига эга эканликларидадалолат беради.

Яқинда қабулимизга 45 ёшлардан ошган бир аёл базўр кириб келди. Ўн олти йилдан буюн ҳомиладорликдан сакланиш учун қўйдирган бачадон ичи воситаси билан юрган экан. Бачадон бўйлари обдон шамоллаган, оғриқ оёқларига тушганидан деярли юрولмай қолган. У шу пайтгача гинеколог қабулида бўлмабди. Бу каби ҳолатлар кўплаб учрайди. Ахир ўз саломатлигининг қадриға етмаган бу она қандай қилиб қизи ёки келинининг соғлиғига эътибор беради? Туғиш вақтиға гинекологға учрашиб, маслаҳат олмайдиган ёки ўз билганича даволанадиган келинчакларимиз керагича топилади. Уларнинг бу таваккалчиликлари ўзларига гоят қимматга тушмоқда.

Қизларимизни гул каби ўстириб, ўз вақтида парваришласак, авайласак, уларнинг ифори янада ўткирлашади, ранги очилади. Беғона шамоллардан асрасак, шак-шубҳасиз, эртанинг оналарини асраган бўламиз.

Нигора ШОФАЙЗИЕВА
ёзиб олди.

Фахр

МАЪРИФАТГА
БАХШИДА УМР

Сир эмас, ёш болаларнинг кўпчилиги катта бўлсанг ким бўлмоқсан, деган саволға узок ўйлаб ҳам ўтирмасдан устозимға ўхшаган ўқитувчи бўлман, дейишади. Аксарияти уларға ҳавас қилиб, юриш-туриши, ҳатто гап-сўзларига тақлид қилади. Байрамларда ҳаммадан аввал табриклаган ошиқади. Бундай улугъ эҳтиром ҳаммагаям насиб қилавермайди.

Камтарлик, изланувчанлик, меҳроқибат сингари ажойиб фазилатлар соҳибаси, халқ таълими аълоҳиси Мавжуда Сергибаева ҳам ўз умрини ёшлар тарбиясига бағишлаган ана шундай фидойи устозлардан бири. У қарийб 52 йилдан буюн пойтахтимизнинг Миробод туманидаги 110-умумтаълим мактабиде ёш авлодға математика фанидан сабоқ бериб келмоқда.

— Фақат ҳалол меҳнат эвазига эришилган роҳатгина инсонға ўзгача ҳузур бағишлар экан. Мен кўп йиллик фаолиятим давомида ана шу оддий ҳақиқатға амин бўлиб келяпман, — дейди Мавжуда опа. — Турмуш ўртоғим автохалокат туфайли вафот этганида мен 25 ёшда эдим. Вужудимда ҳали дунёға келмаган беш ойлик чақалоқ билан бўзлаб қолавердим.

Ўғил болани отасиз ёлғиз вояға етказиш она учун жуда мушкул. Шундай бўлса-да, Мавжуда опа бутун умрини, куч, иродасини турмуш ўртоғидан ёдгор бўлиб қолган Рашиджонға бағишлади. Ҳам кундузги, ҳам кечки мактабда ишлаб, рўзгор тебратди. Қисматни қарангки, унинг ёлғизгина нуридийдасини ҳам мустабид даврларда афгон тупроғида давом этаётган қирғинбаротға жўнатишға қарор қилинди. Ўшанда кўзининг оқу қораси бўлган фарзандини юрағида алам, кўзларида ёш билан қузатган онаизор ундан мавриди бўлиб қолса, мусофир юртларда қолиб кетган Мирзо Бобур ҳазратларининг муборак қабрини зиярат қилишни ўтнини сўради. Уч йилнинг ўттиши асрларға тенг бўлди гўё. Ниҳоят, Рашиджон эсон-омон она юртиға қайтиб келди.

Математикаға иштиёқманд ўғил иқтисод соҳасида таҳсил олди, ўқиди, изланди ва ҳаётда ўз ўрнини топди. Айни пайтда ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиғида фаолият юритмоқда. Мавжуда опа ўзи орзу қилгандай маърифатли оила билан қуда-анда бўлиб, бугун уч нафар бири бирдан ширин невараларнинг суюкли бувижониси бўлиб ўтирибдилар.

— Математика — фанлар подшоҳи, деб бежиз айтишмаган, — дейди Мавжуда опа. — Мен ўқувчиларимға бу сирли фан сабоқларини ўргатишдан олдин, унинг ҳаётимиз учун нақадар муҳим аҳамият касб этишини обдон тушуниришға ҳаракат қиламан. Олдийгина кундалик рўзгоримизға бозор-ўнар қилиш учун ҳам қирим-чиқимни билиш заруриятини мисоллар билан изоҳлайман. Аждодларимизни намуна қилиб келтирмаман.

Ўнлаб илмий рисола ва мақолалар муаллифи Мавжуда Сергибаева дарсдан ташқари мактабда мунтазам илмий конференциялар, математик кечалар ўтказишда ҳам ташаббускор. Фан олимпиадаларига тайёрлаган ўқувчилари эса ҳар йили юқори ўринларни эгаллаб келмоқда.

Мавжуда опанинг шоғирдлари орасида фан доктори, номзоди ҳамда турли соҳаларда доврўқ қозонган инсонлар бор. "Улар менинг бу дунёға келиб толган ва орттирган хазинам, бойлигим десам арзийди", дейди 75 йиллик мураккаб ҳаёт довоиндан ўтаётган маърифат фидойиси фахрга тўлиб.

Нилуфар САПАЕВА,
"Оила ва жамият" мухбири.

Динара ЎРИНБОЕВА,
Қуйи Чирчиқ туманидаги 31-сонли умумтаълим мактаби директори:

— Биз ўқиган маҳалларда Ўзбекистонни ҳали дунё танимасди. Талабалар пайтимида юртимни дунёға танитишға заррача бўлса-да ҳисса қўишини ўз олдимға мақсад қилганман. Бизнинг бахтимизға Ватанимиз мустақил бўлди. Халқнинг турмуш фаровонлиғи юксалди. Эндиликда автомобиль ишлаб чиқарадиган заводларимиз, кенг ва равоқ кўчаларимиз, ижтимоий ва иқтисодий ҳаётдаги ютуқларимиз билан дунёни хайратға солаяпмиз. Илм-фан, спорт, маданият ва санъат соҳаларида эришилаётган муваффақиятлар янада қувонарлидир. Бугун республикамизнинг

СУЛОЛА САБОҚЛАРИ

қайси бир ҳудудига борма-лик, боғчадан тортиб, мактаб, лицей-коллежларғача замонавий талабаларға мос ўқув қуроллари, компьютер технологиялари билан таъминланганиға гувоҳ бўласиз. Биргина мисол, бизнинг мактабимиз ўзбек ҳамда қозоқ тилларига ихтисослаштирилган бўлиб, унда 251 нафар ўқувчи таълим олмоқда. Иккита синф хонамиз компьютерлар билан жиҳозланган. Бу йил мактабимиз ва спорт залимиз жойрий таъмирлаш лойиҳасига қиритилган.

Президентимизнинг 2012 йил 10 декабрда "Чет тилла-

рини ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўрисидаги қарори эълон қилиниши биз ўқитувчиларни янада руҳлантирди. Сабаби, тил билган одамнинг шахди шидда-ти, гайрати бошқача бўлади. Шу

боис нафақат чет тили, балки бошқа фан ўқитувчиларини ҳам тил ўрганишға жалб этдик. Жума куни мактаб ўқувчиларидан бошлаб, устозларғача чет тилида мулоқот қилишни йўлга қўйдик. Насиб этса, ёзги таътилда ҳам ўқувчилар учун чет тили тўғрагини ташкил этмоқчимиз. Инглиз тилида мактаб радиоси ва газетаси фаолиятини бошлаш бўйича махсус лойиҳа устида ишляпмиз. Ўқувчилар қанчалик кўп мулоқотда бўлишса, тили шунча тез ўрганишади.

Фарзандларимизнинг баркамол бўлиб ўсишлари учун оиладаги муҳит ҳам жуда муҳим. Мен ўзим ўқитувчилар оиласида вояға етганман. Онам Флора опа Валиева узок

Таълим ва тараққиёт

йиллар тумандаги мактабларда кимё-биология фанидан ўқувчиларға сабоқ берган. Ота-онамға эргашиб, барчамиз ўқитувчиликка меҳр қўйдик. Отам учта тилда бемалол гаплаша оларди. Уларнинг китобға меҳрини кўриб, биз ҳам шу руҳда ўсиб-ўлгайдик. Айтмоқчиманки, ҳар бир ота-она энг аввало болаларига ўзи ибрат бўлиши ва мактабдаги таълимға оиладан туриб ёрдам бериши керак. Шундагина ёшларимизнинг келажаги ёруғ бўлишға эришамиз.

"Оила ва жамият"
мухбири
Нигора ЭРКИНБОЙ қизи
ёзиб олди.

Ҳаёт ҳақиқатлари

Кечки юмушларини эндигина тугаллаётган Мадина ногаҳон чалинган эшик кўнгириғидан чўчиб тушди. Бемаҳалда ким бўлиши мумкин, деган савол хаёлидан ўтиши билан кўнглига аллақандай ҳавотир, ташвиш инди. Ошхонадан то йўлакка боргунча, минг хил ўй ўтди дилидан.

Эшик ортда... онаси турарди. — Ойи, тинчликми? — Мадина чиқок ёруғида аниқ-тиниқ кўрди: ойисининг кўзида ёш! Нега?

Мавлуда хола ичкари кириб, йиғлаб юборди.

— Ойи, гапирсангиз-чи, тинчликми? — Ҳавотир олма, ҳамма тинч. Сениям безовта қилиб қўйдим, мени кечир, болам, — деди онахон ёш боладай ҳикиллар экан аранг ўзини босиб.

Мадина энгил тин олди. «Ҳайрият-е!» Орадан ярим соат ўтиб-ўтмай бор гапдан воқиф бўлди. Онаси ўғлидан аразлаб келибди...

Аслида воқеа шундай бўлган экан: — Болам, ишдан қайтишнинг ярим килоғина барра гўшт ола кел, бирам чучвара егим келпаптики...

— Хўп! — Анвар онасининг гапини тугатишига қўймади. Мавлуда хола гапирганига пушаймон еди. Хойнахой, гапи ўғлига ёқмади-ёв.

— Пулинг борми ўзи, агар йўқ бўлса...

— Хўп дедим-ку, ҳадеб қайтараврасизми бир гапни?!

Она лабини тишлади...

Ҳайхотки, онасига қовоқ уйган ўғил дарвозахонада хотини билан ҳингир-ҳингир қилганча хайрлашди...

Кечки пайт у ишдан қайтди. Аммо ёдидан кўтарилганим, гўшт олиб келмабди. Аммо ҳали йўлга юрмаган боласига туфлича сотиб олибди. Келини кечки овқатга уннатмай турган хола унинг олдида бир мулзам бўлди-бир мулзам бўлди...

Эртаси куни... Анвар ниҳоят дарвозадан кўлида қора целлофанга ўроғлиқ нарсани кириб келди.

— Чарчамай келдингми, болам? — Она жавоб қутиб ўғилнинг кўзига эмас, кўлига қаради.

Буни сезган Анвар:

— Сайёранинг кабоб егиси келибди, эрталаб айтувди, — деди.

— Ҳа, мен... Яхши қилибсан. Ҳомилдор хотин нима ефси келса, топиш керак-да...

Хола ўчоқ томонга юрди, ўғил эса хотинига олиб келган кабобини эҳтиётлаб ушлаганча, уйига қайиб кетди.

Вожаб, бир парчагинасини онасига илинмади...

Яна тонг олди.

— Ўғлим...

— Нима? — туфлисини мойлаётган Анвар онасига энгашган кўйи қаради.

— Нима дейсиз?

— Йўқ, ҳеч нима... Яхши бориб келгин демокчийдим...

— Яхши ўтиришлар!!!

...Бугун Комилжоннинг кайфияти суст. Кун бўйи хо-муш юрди. Ишида ҳам тайин бўлмади. Эрталаб хотини билан орасида гап қочганди. Жанжал ҳар галгидек, арзи-мажон нарсадан чиқди. Чой устида ўғилчаси кўлидаги чинни пйблани синдириб қўйди. Хотини боланинг юзига икки шапалоқ урди.

Бундан Комилжоннинг жажли чиқиб кетди:

— Ярамас, болани ҳам шунақа урадим?

— Ҳа, мен ярамас, сиз оппоқ бўп қолдингизми энди? Манави жинқарчаём ўзингизга торятяпти.

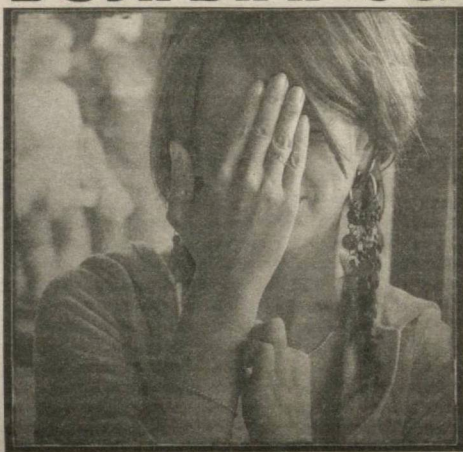
Бу илмоқли пичинг гап унга қаттиқ таъсир қилди. Кейинги пайтда хотини уч-тўрт сўм пул толгани учунми ёки ҳар ойда турли тоифадаги аёллар билан гап-гаштақда юргани учунми, феъл-атвори тез ўзгариб қолди.

Ўғил бу гапни онасига эмас, хотини ва унинг кўлида ўйноқлаб турган ўғилчасига қарата айтди. Негадир, онанинг кўнгли чўкди. Ўзини жудаям ғариб ҳис қилди шу маҳал.

«Кексалик ҳам қуриб кетсин, ёш болага ўхшаб қоларкансан одам. Менга нима бўляпти ўзи? Нима, ўша чучвара савилни емасам, бир жойим камайиб қолармиди?» Мавлуда хола уйига кириб кетаркан, ўз-ўзини шундай деб овутиди.

Ҳаш-паш дегунча яна окшом тушди. Ўғил ишдан қайтди. Бу гал унинг кўлида... яна нимадир бор эди.

ОНАЛАР БОЛАМ ДЕЙДИ, БОЛАЛАР ЭСА...

— Ойи, Сайёра ош дамласин, қайнонам бетоб экан, қуриб келайлик, машина айтиб қўйдим. Майлими? Мана, гўшт...

Мавлуда хола гўштга термулганича... жим қолди. Томоғига нимадир тикилди. Ахир ўғли... бир оғиз айтса бўларди-ку, «Сиз айтувдингиз, чучвара егим келяпти деб, шунга олиб келдим, оргганини ошга ишлатинглар», деб?...

— Мендан кўра қайнонаси азиз бўлди, қизим. Мен уч кун йўлини пойладим, кўлига қарадим. У бўлса... хотини, ўғли, қайнонасининг кўнглини олишни билдию...

Мадина онасини нима деб юпатишни, кўнглини кўтаришни билмай қолди. Укасига нима бўлди? Онасини жуда яхши кўрарди-ку? Онаси уни катта қўлган қандай азобларни кўрганини яхши биларди-ю...

— Ойи, у ҳали ёш, кўп насага фаҳми етмайди, хафа бўлманг. Ўз болангиздан ҳам ўқинасизми? Эшитганлар нима дейди?

— Майли, ўз бошига омон бўлсин, ишқилиб...

— Келганингиз яхши бўлибди. Невараларингиз ҳам роса соғинишганди!

Мадина онасининг ўқисан юрагига малҳам бўлиш учун айланиб-ўргилиб уни меҳмон қилишга киришиб кетди. Тансиқ таомлар пиширди, ҳатто сандиғдан онасибоп бир кийимлик мато олиб, кўярда-қўймай қўшни чевар аёлга тиктириб, кийдириб қўйди. Эри ҳам қайнонаси келганидан хурсанд эканини бир неча марта таъкидлади. Неваралар бувижониси атрофида парвона, бир зум ўз холига қўйишмасди. Аммо...

Орадан икки кун ўтди.

— Мадина, қизим, бугун уқанг телефон қилиб қолармикан-а? — деди Мавлуда хола қизи ишга отланаётган маҳал.

— Нима, бизникида зерикдингизми, ойи?

— Йўқ, зерикмади-ку-я, энди-и... тинч ўтиришди микан дейман-да.

— Тинчдир, кап-катта одамлар бўлса. Сезиб турибман, еган-ичганингиз ҳам ичингизга тушмаяпти. Бир қадрингизга етишин, ўрнингиз билинсин. Кейин хурматингизни ўрнига қўядиган бўлишди. Хафа бўлганингизни билишин-да!

Она мунгайиб қолди. Мадина хафа қилиб қўймадиммикан деган ҳавотирда онаизорнинг юзларига боқди. Нима бўлса ҳам, она экан-да, қиздан кўра ўғилни кўпроқ суярган, қиздан эмас, кўпроқ ўғилдан меҳр кутаркан.

Мадина ишдан сўнг бозорга кирди. Онаси суядиган егуликлардан харид қилди. Тўлиб-тошиб уйга қайтиши билан онаси яна унинг оғзига тикилди.

— Уқанг... телефон қилмадимки ишхонанга?

Мадина бир зум ўйга толиб қолди. Ростини айтса, хафа бўлиб қолмасмиканлар? Ё ҳа, кўнгирик қилди, деб алдасинмикан? Кўнгли сал тинчланармиди шунда?

— Ҳа, айтмоқчи... Анваржон телефон қилувди. Ойимни соғиндик, уйга қайтсинлар, қачон қелишларини айтсалар, машина билан бориб олиб келаман, йўловчи машиналарда уриниб қоладилар, деди.

Мадина ёлгон гапирётганини сездирмаслик учун ерга қаради.

— Шунақа дегин, ростданми, аңа бўлдингми, мен ўзи қаранг, тегма нозик бўлиб қолганман-да! Уқанг, келин мени жуда-жуда яхши қўришадилар!

Бир лаҳза аввал хомуш турган онанинг юзларига ажиб нур, табассум югурди. Овқатни ҳам очилиб-сочилиб ўтирганча еди.

Эрталаб яна қизини кузатаётиб: — Болам, меҳмоннинг иззати уч кун, деганлар. Анваржонга айт, мени олиб кета қолсин, набирамни жуда соғиндим, — деди.

Мадина ичидан зил кетди. Кечагина укаси билан телефонда қилган суҳбати ёдига тушиб, бўғзига нимадир тикилди.

...Алло, Анваржон, ишларинг яхшими? Сайёраҳон, ўғлинг яхши юрибдими?

— Раҳмат, опа, нима гап?

«Мана шу бир қориндан талашиб тушган укасими? Намунча муомаласи кўрс? Унга нима бўлган?» Мадина хаёлларида гўжон уйнаган саволларга жавоб тополмасдан андак каловланди.

— Нима... халиги, ойим бизникидалар. Ҳавотир олмаглар деб айтиб қўймоқчийдим. Кейин... бир келасанми ойим сизларни жуда соғинибди...

— Соғинмай қўяверсинлар! — у томондан қархли овоз келди. — Эндигина қулоғим тинчиди. Э, опа, онамларга нима бўлган-а, ўзи? Нима иш қилсам, ёқмайман. Дарров тумтайиб оладилар. Жонимдан тўйдириб юбордилар ўзиям...

— Ўчир!!! — Мадина ҳамхонасидан ҳам истиҳола қилмай бақириб юборганини сезмай қолди. — Сен ўзинг қандай иймонсиз ўғилсан? Агар сенинг ўрнингни босолганимда, икки дунёда ҳам онамнинг дийдорини сенга кўрсатмаган бўлардим. Афсуски... Кўзингни оч, эртага надомат чекиб қолма!

Укаси нимадир деб тўнғиллади. Сўнг гўшакни тарақ этказиб қўйиб қўйди. Мадина анча вақтгача ўзига келолмади. Авваллари баъзи меҳрсиз фарзандларни кўрса, бунга фақат ота-она айбдор, деб ўйларди. Меҳр қуриб улгайган бола ҳеч қачон отасига, онасига меҳрсизлик кўрсатмайди, дерди. Шу мавзуда гап кетса, эринмай бахшларди ҳам. Бироқ, шу бугун ўз фикрига ўзи қарши чиқди.

Ишдан қайтаркан, онасига нима дейишни ўйлаб, юраги сиқилди. Уйга кирса... онаси тугунчасини тугиб, тайёр бўлиб олибди.

— Анваржон кела олармикан? — илтижо билан юзига боқди.

— Ҳа, албатта, келаркан. Лекин бугун эмас, эртага. Иш юзасидан Фаргонага кетганимиз. Бугун кеч қайтаркан...

Кампирнинг онаси бозордан ҳеч нима олиб келмаган боладай, ҳафсаласи пир бўлди.

Тонг саҳарда онахон йўлга отланди. Мадина ҳарчанд уринмасин, қолишга кўндирилмади...

Шу кундан эътиборан Мадинанинг фикри-ёди онасида бўлиб қолди. Тез-тез кўргани бориб турди. Аммо ҳар гал борганида, онасининг тобора сўниб бораётганини сезарди.

Орадан олти ой ўтгач, онаси казо қилди. Укасининг, келиннинг «вой, онам»лаб йиғлаётганини кўриб, юрагидан исён пайдо бўлди. Бу икки хил овоз унинг қулоғига йиғи бўлиб эмас, гўё сўнги илтижодай эшитилди...

Шахло ТОШБЕКОВА.

АЁЛЛИК — ЭНГ УЛУҒ МАРТАБА

Турмуш сабоқлари

Бир гал болаларини унинг кўзи олдида калтакласа, бошқа пайт турли бахоналар топиб жанжал чиқаряпти. Қанча маслаҳат қилса-да қор қўймайди...

Содир бўлаётган айрим дилхираликлар аёлнинг мана шундай кезларда оғир-босиқ бўла олмаслигидан келиб чиқади. Хотин киши уй-жойни, болачака, муросяю мадорани ўйла-маса, охири нима бўлиши маълум.

Ҳар бир оилада ҳам бола шўхлик қилиб, бирор нарсани тушириб юбориши, тўкиши ёки синдириши мумкин. Бунинг учун бақирш-чақиршнинг ҳожати йўқ. Яхшиси, қара, нима иш қилиб қўйдинг, энди эҳтиёт бўлгин, юрганда секин, оёқнинг тагига қараб юриш лозим, десанг кифоя-ку! Эҳтиётсизлиги

ортидан шу ҳолатнинг содир бўлганига бола ачинади. Бошқа пайт хушёрроқ бўлади. Шу йўсинда фарзандни онгли ҳаётга қўниқтириб бориш билан бирга, ўзимизнинг ҳам асаби-мизни асраган бўлаемиз.

Бола-чака, иш билан бўлиб эрга муносабати сусяяди. Эркаклар ҳам худди аёллар каби доимо эътибор, меҳр-муҳаббатга муҳтож эканини унутмаслик керак.

Кейинги пайтларда хотин-қизлар оила-рўзгор ташвишларини ўз-ўзларига олиб қўйиш-агани ҳам сир эмас. Баъзилар эса бу борада ўзларини ташаббускор, дадилроқ санашади. Гўё эркаклар бозор-ўчарни кўнгилдагидек қилишмайди. Шу орқали улар эркакларнинг оилавий бурчларини энгиллаш-

тириб, хатога йўл қўётганларини билишармикан?

Ахир, аёллик, бекалик, оналик ҳар қандай мансаб-мартаба ва бойликдан афзал, устун туришини унутмайлик.

Дарвоқе, оила бахтини ижтимоий ҳаётдан ажратиб қараш мумкин эмас. Зотан, Бош қому-симизда жамиятнинг кичик бир бўғини сифатида эътироф этилган оила, у катта бўлади-ми, кичикми, барибир, улкан тарбия мактабидир. Ана шу муътабар даргоҳда ҳар биримиз ўз ўрнини, вазифамизни шараф билан адо этсакки-на, эртанги ворисларимиз ҳам биз билан ҳақли равишда фахр-ланадилар.

Ойша ТҲРАЕВА,
профессор.

Қаҳра

ОТАГА
ТАЪЗИМ
ҚИЛИНГ

Бу дунёда ҳаммамиз фахр ва эҳтиром билан тилга оладиган бир улуг сўз бор: ОТА!

Ўзбекиликда отанинг кадри ниҳоятда баланд. У оила устун, энг қалтис вазиятларда қалқон-халоскор. Дастурхонга ҳам энг аввал оталар қўл узатадилар...

Кўча-кўйда кимнинг ўғлисиз, кимнинг қизисиз, деб сўрашса ҳам бирор-таммиз ҳеч иккиланмай ўзимиз учун қадрдон зот бўлиш падари бузуқворимизнинг муборак исмларини тилга оламиз. Аслида ҳаётимизда эшитган энг бахтли саволимизнинг энг бахтли жавоби ҳам шу эмасми?

Оталар ҳамиша хушёр ва сергак, ҳар ишга маъсул бўладилар. Улар фарзандларини бағрига босиб, ўпиб-эркалаб, пешонасини силаб, яхши умидлар билан вояга етказди. Бир бурда нонни ҳам уйига элтади. Ҳеч қачон ўзимга демайди. Боламга, боламнинг боласига деб яшайди ота. Тўй-томошага борса ўзини ўйламайди. Кўп кузатганим бор: дастурхон бошида секингина бирон бир ширинликни чўнтагига солаётиб нуридийдасига илинганини айтиди. Қачон қараманг, оталар боласининг, неварасининг кўзларига термулиб туради.

Савобни узокдан излаш шарт эмас. У ёнгинамизда. Отамиз ҳаёт бўлса дуосини олишга, ўтган бўлса руҳини шод этмоққа шошилилайлик, азизлар! Сенга шундай тарбия берган отанга қўллуқ, деган савимий раҳматни эшитиш нақадар тотли.

Оналар-чи дейсизми, уларга эса ҳар лаҳза, ҳар қанча таъзим этсак арзийди.

Абдурахим БОЗОРБОВ,
Андижон вилояти.

КЎНГЛИМГА ИШОНИБ
ХАТО ҚИЛДИМ

Бухоро шаҳрида яшайман. Исмим Гулсанам. Ёшим 35 да. Ўзим чеварман. Турмушга чиқаётган қизларга келин кўйлақ тикаман. Тикувчилик цехимда олти нафар шогирд қизларни иш билан таъминлаганман. Бир кун Гулчеҳра исмли қиз келиб, кўйлақ тикиб беришимни илтимос қилди. У 28 ёшида шу газета орқали бир йигит билан танишган экан. Унинг бахтдан лов-лов ёнаётган кўзларига боқиб, ҳавасим келди. Чунки менинг ўзим шу ёшгача кўнгли кўнглимга мос инсонни тополмаяман...

45 ёшгача бўлган, касб-кори таяин инсон бўлса, турмуш қурмоқчиман.

ГУЛСАНАМ,
Бухоро шаҳри.

НАСИБ ЭТСА ЮЗГА
КИРАМАН

— Ёшим 68 да. Миллатим қозоқ. Исмим Берикбой. «Бахтли бўлинг» руқнига ҳужжатларимни топширмоқчи эдим. Турмуш ўртоғим оламдан ўтганига беш йил бўлди. Ёлғизлик ёмон экан. Иложи бўлса, бирор ташкилотда ишлаб, нафақага чиққан, дунёқарашим кенг, 55-60 ёшлардаги қозоқ ёки ўзбек миллатига мансуб аёл билан танишиб, уйлансам, дегандим. Бирон нафар турмушга чиқмаган қизи ёки ўғли бўлса ҳам майли. Уларга моддий томондан ёрдам бераман. Ўзим ҳам мактабда жисмоний тарбия фанидан дарс берганман. Ҳозир соғлом бўлиш учун спорт билан шуғулланиб тураман. Ҳар кун эрталаб ўн километрча югураман. Юзга кирмай кўймайман деб ният қилганман.

Албатта, ҳамма қатори менинг ҳам ҳаётдан умидим катта. Ҳали бардам, тетикман. Бир рўзгорни обод қилишга кучим ва қурбим етади, деб ўйлайман.

БЕРИКБОЙ,
Тошкент вилояти.

МЕҲР ЎРНИГА ҚАҲР

Ҳар кун тахририятга туриб тақдирга эга бўлган инсонлар кўнгирак қилишади ёки қадам ранжиди қилиша-

ди. Тошкент шаҳридан келган Зиёдулла ака билан суҳбатлашгач, унинг тақдири ҳақида эшитиб, бундан сизларни ҳам огоҳ эттишга қарор қилдик.

— 53 ёшимда фарзандларимнинг меҳрига зор қоламан, деб ўйламагандим, — дейди Зиёдулла ака чуқур хўрсиниб. — Аёлим билан 28 йил бирга яшаб, тўрт фарзандни тарбияладик, уйли, жойли қилдик. Болаларимни иқтисодий томондан таъминлаш учун эртадан-кечгача елиб-югуриб ишладим. Кексайганимда улардан меҳр кўриш ўрнига, нимасини

пиш-тутишми ёмон эмас. Тақдиримда шундай кўргуликлар ҳам бор экан. Агар имкони бўлса, 50 ёшгача, бир нафар фарзанди бўлган иймонли, инсофли аёл чикса хабар қилсангизлар.

ЗИЁДУЛЛА,
Тошкент шаҳри.

ИССИҚ ЖОНГА
ИШОНЧ БОРМИ?

— Хоразм вилоятидан келдим. Ёшим 56 да. Исмим Жумабой. Тўрт нафар фарзандим бор. Аёлим бечора болаларининг роҳатини кўраман деганда оғир касаллик туфайли дунёдан ўтди. Раҳматли саранжом-саришта, дидли, фаросатли аёл эди. Мен кўпроқ хизмат юзасидан сафарда юрардим. Фарзандларимга яхши тарбия бериш учун елиб-югурди. Йигирма беш йил яшаган бўлса, бирон марта бирор жойим оғриятти, менам бошқаларга ўхшаб дам олайин, гап-гаштакларга қўшилайин демабди шўрлик. Ярим йилча бўлди қазо қилганига, энди қадри, ўрни жуда билинган.

— Ҳозир рўзгорингизга ким қараб турибди?

— Бир ўғлим мен билан бирга, барака топсин, келиним иссиқ-совуғимга қарашаяпти. Лекин иссиқ жонга ишонч борми, деганларидек, баъзан қийналиб қоламан. Ўғлим хизмат сафарига кетиб қолса, бирон жойим оғриётганини айтиш.... Шунинг учун қариндошларим ва танишлар уйланишни таклиф этишяпти. Бу гапни энди сизларга айтиш мен учун жуда ноқулай, ҳатто аёлим раҳматлик келинимга "Менинг қазоим етиб, дунёдан ўтсам, бу киши жуда қийналади. Шунинг учун имкони бўлса, иймонлироқ аёл топилса, ўғайлигини сездирмай меҳр кўрсатолса, уйлантиринглар", деган экан.

Бахтли бўлинг

айтайин, қаҳр кўрдим. Аслида мен аёлим билан илгарироқ ажрашмаганимга афсус қиламан. Унинг феъли ниҳоятда тор эди. Харақтери яхши томонга ўзгарармикан, деб сабр қилдим. Оқибат шу даражага етдики, мутлақо муроса қилолмай қолдик ва у билан неварали бўлганимизда ажралишга қарор қилдик. Тўғри, бу шундан жуда уяламан. Лекин начора, унинг қилимишларига чидашга ортиқ бардошим етмади. Мени энг қийнаётган томони, охир-оқибат оқ ювиб, оқ тараган фарзандларим мени танг аҳволда қолдириб, онаси билан ташлаб кетишди. Ҳозир икки хонали уйда ёлғиз яшайман. То-

ТАХРИРИЯТДАН:

«Бахтли бўлинг» руқнига хат йўллаётган ёки бевосита муурожаат қилаётган фуқаролар паспорт нусхаси ва яшаш жойидан (махалла кўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд қарорининг нусхасини топширишлари талаб этилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

ҚУЛУПНАЙНИНГ СИРЛАРИ

Кулупнай каттаю кичикка бирдек ёқади. Ўзининг ширин таъми билан организмга хуш келиб, инсонларга яхши кайфият улашади. У нафақат дастурхонларимиз беазагига кўрк қўшади, балки хушхўрлиги ва пархез-боплиги, тезпишарлиги жиҳатидан бошқа резаворлардан устунлик қилади. Бундан ташқари ундан даволаш ва пардоз мақсадларида ҳам фойдаланилади. У тишни тозалаб, ҳатто оқартиради. Терини тиниклаштиради, таранглаштиради. Инсон организмни учун минералларнинг асосий манбаларидан бири ҳисобланади, унинг таркибиди бир қанча витаминлар, шу жумладан С ва В₂ витаминлари, магний, калий, рус, марганец, фосфор, кремний, мис моддалари мавжуд. Яна унда фолий, лимон, олма ва салицил кислоталари юрак сиқилишининг олдини олишда кўмаклашувчи В витамини, иш фаолиятимиз тонусини оширишда ёрдам берувчи К витамини, қони кам инсонлар учун фойдали бўлган темир моддаси бор.

Кулупнай овқат ҳазм қилиш тизимига яхши таъсир қилади, иштаҳани очади. Унинг таркибиде тарлари даражада минераллар бўлгани учун организмни тозалайди, шунингдек, таркибидеги антиоксидантлар туфайли организмнинг қариш жараёни секинлашади.

ШАРБАТИНИ ТАТИБ
КЎРГАНМИСИЗ?

Бу шарбатнинг таъми лаззатли бўлибгина қолмай, инсон саломатлиги учун кўп фойдали хусусиятларга ҳам эгадир. Шарбатни истеъмол қилган киши ўзини кун давомида тетик,

бақувват ҳис этади. Кулупнай шарбати таркибидеги органик кислоталардан бири кашандаликка қарши курашиб, саратоннинг олдини олади. Шу боис тамаки чекувчилар кулупнай шарбатини доимий тарзда истеъмол қилсалар ўз саломатликлари учун фойда бўлади.

Янги териб олинган меванинг шарбатини ҳар кун 1 стакан оч қоринга ичилса, ўт-тош касаллигида ёрдам бериб, буйрак ва жигар ҳасталиқларига қарши фаол курашади. Кулупнай меваси ва баргларида таяёрланган дамлама артериал қон босимини ва организмдаги моддалар алмашинувини меъёрга келтириб, уйқусизлиқни бартараф этади.

ҚУЛУПНАЙ КИМЛАРГА
ТАВСИЯ ЭТИЛАЙДИ?

Маълумки, иштаҳани очувчи бу қизил мевани ҳаддан зиёд кўп истеъмол қилиш ҳам ярамайди. Ошқозон яраси ва гастритдан азият чекаётган инсонлар кулупнайни истеъмол қилмаганлари маъқул. Сабаби, унинг уруғлари ошқозоннинг шиллиқ парда-

Табиат — дорихона

сига салбий таъсир кўрсатади. Бўғимлар оғригини бошдан кечириётганлар ҳам ушбу мевани тановул қилишда эҳтиёт бўлишлари лозим. Аллергияси бор кишиларга эса бу ширин меван этилади.

ҚУЛУПНАЙДАН КОНСЕРВА
ТАЙЁРЛАЙМИЗ

Консервалаш учун етилиб пишган, тўқ қизил ранг ва ўртача йирикликдаги кулупнайлар танланади. Ўзилган, гўр ва ўта пишган кулупнай консерва учун ярамайди. Сараланган ва коса-чабарларидан тозаланган махсулот човли ёки галвирга солиниб, душимон оқимга тутиб ювилади ёки тоза совуқ сув тўлдирилган идишга икки-уч марта ботириб олинади ва суви обдон сирқитилади.

Тайёр кулупнай консервалари ёруғ жойда сақланса, меваларнинг ранги ўзгариб, бўз ранг тус олади. Шунинг учун бундай консервалар ёруғлик тушмайдиган (қоронғи) жойда сақланиши ёки банкалар ёруғлик ўтказмайдиган, қалин тўқ ранг қоғозга ўраб қўйилиши лозим.

Шуни эсда тутиш керакки, қип-қизил мевали консерва банкалари учун лакланган тунука қопқоқлар ишлатилиши лозим, чунки мевалар оқ тунука қопқоққа текканда ранги ўзгаради. 10 майдан 30 майгача бўлган давр кулупнайдан консерва тайёрлаш учун энг қулай вақт ҳисобланади.

Қамола АХМЕДОВА,
Латофат САЙДУЛЛАЕВА
тайёрлашди.

Фойдали
МАСЛАҲАТЛАР

Табиий чарм сумкаларни тозалаш учун уни вақти-вақти билан сирка қўшилган илиқ сувда артиб, сўнг юмшоқ мато ёрдамида тезда қуришти олиш лозим.

Гулларни ҳаддан ташқари совуқ сувда сугорманг ҳамда хона намлигини меъёрга бўлишига эътибор беринг. Шунда улар ҳаммаша яшнаб туради ва сўлиб, ранги хира-лашиб қолмайди.

Узун сочларни фен билан қуриштиш оқибатида уларнинг жиқлиси йўқолади ва мўртлашиб кетади.

Помидор калийга бой сабзавот бўлгани сабабли мутахассислар уни юрак ҳасталигига чалинган беморларга кўпроқ истеъмол қилишни тавсия қилишади.

Кўп шамоллаш, оч қолиш, қаттиқ хафгарчилик, асабийлашиш ва тушқунлик натижасида кўриш қобилияти пасаяди.

Оёқлар томири тез-тез тортишганда, эрталаб ва кечкурон товоқларга янги лимоннинг шарбатини суриш фойдали.

Тушқунликдан халос бўлиш учун мутахассислар кўпроқ жисмоний машқлар билан шуғулланиш кераклигини маслаҳат беришади.

Гулноза БОБОЕВА
тайёрлади.

Ойна

Мутахассисларнинг таъкидлашича, доимий шовкин-сурон эшитиш аъзоларидаги асаб толаларини эъриктирар экан. Маълумки, ҳар қандай товуш марказий асаб тизими томонидан қабул қилинади. Кучли товушлар марказий асаб тизимини, яъни бош мияни эъриктиради. Натижада ички аъзолар фаолияти бузилади.

Олиб борилган кузатувлар асосий вақтини товуш кучи 70-90 децибелни ташкил қиладиган жойларда ўтказадиган одамларда асаб тизимининг ишдан чиқиши, юрак ритмининг бузилиши, қон босимининг ошиши кўп учрашини кўрсатди.

Жамоат жойлари ва ишхоналарда шовкин 60 децибелдан юқори бўлганда у 85 децибелга тенг бўлган шаҳар кўчасидаги автомобиллар шовқини каби зарарли таъсир кўрсатади. Шовқин ўтказмайдиган деразалар ўрнатиш, товуш чиқарадиган лампаларни алмаштириш каби оддий чоралар ёрдамида шовқин кучини 60 децибелдан камайтириш унинг таъсиридан келиб чиқадиган зарарнинг олдини олади.

РЕКЛАМА

**Тошкент шаҳридаги
7-АВТОКОРХОНА ОАЖга
“Д” тоифасига эга бўлган
ҳайдовчилар
ишга ТАКЛИФ қилинади!**

Ҳайдовчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи:

“Мерседес – Бенц” русумли автобусларда 750–850 минг сўм.
“Isuzu” русумли автобусларда 500–600 минг сўм.

Автокорхона “В, С” тоифасига эга бўлган ҳайдовчиларни ҳам чиптачи лавозимига ишга таклиф қилади ҳамда улар корхона томонидан “Д” тоифасига ўқитилади.

**7-АВТОКОРХОНА
ОАЖ МАЪМУРИЯТИ**

Мурожаат учун тел: 279-95-34.

ТОВУШ БАЛОСИ

Мутахассисларнинг фикрича, инсон организмга зарар келтирмайдиган энг юқори товуш 80 децибелни ташкил қилади. Шунинг учун 85 децибел ва ундан юқори бўлган товуш саломатлик учун зарарли ҳисобланади. 15 метр узокликдаги тракторнинг ёки ёнингиздан ўтиб кетаётган енгил автомобилнинг товуши 70 децибел, автобус ва юк машинасиники 91 децибел, 7,5 метр узокликдаги мотоциклники 86 децибел, гавжум пайтдаги метроники 90-100 децибел, юк поезди ҳамда бир километр узокликда қўнаётган ёки кўтарилаётган самолётнинг товуши 100 децибелни ташкил қилади.

Плейердан наушник орқали мусиқа

эшитилганда унинг товуши кулоқ пардаларига 110-120 децибелга тенг бўлган куч билан таъсир қилади. Бу реактив самолётнинг двигатели шовқинини 10 метр масофадан эшитиш билан баробар. Бундай пайтда эшитиш тизимидаги асаб ҳужайралари нобуд бўлади ва улар қайта тикланмайди. Бу ўз навбатида карликка олиб келади. Кучли товуш таъсирида бўлган одам 1-2 йилда, доимий ўртача кучга эга бўлган товуш таъсирида бўлган одам эса 10-12 йилда кар бўлиб қолиши исботланган.

Кучи 130 децибелли товуш инсон танасида оғриқ пайдо қилади. 150 децибелда одам ҳушини йўқотади. 180 децибелли товушда металл парчалана бошлайди. Бизнинг тўйхоналаримиздаги концертлар шовқини ҳам ундан қолишмайди. Шундай экан, тўйхоналарга ёш болаларингизни олиб бормаганингиз ва бундай шовқинли тўйда имкон қадар узоқ ўтириб қолмаганингиз маъқул.

**Муҳиддин ТИНИБЕКОВ,
Фуқаро муҳофазаси институти
ўқитувчиси.**

Газетхон илҳоми

СИЗНИ
СЕВДИМ

Ирмоқ бўлиб, дарёларга айлангум бор,
Қўш каби нур таратиб, сочилгум бор.
Лоладейин, адирларда очилгум бор,
Дардингизда қуйиб ёндим, сизни севадим.

Кипригиздан томган ёшим, билмам нечун?
Табассумим, кулгуларим, билмам нечун?
Гоҳи соғман, хасталигим, билмам нечун?
Дардингизда қуйиб ёндим, сизни севадим.

Айтинг, ширин суҳанларим кимга сўзлай?
Дардим тошиб, йиғломасам, кимга бўзлай?
Қувонч нима? Бахт-чи, айтинг, кимдан сўрай?
Дардингизда қуйиб ёндим, сизни севадим.

Бир сўз бордир, инсонларни қилар адо,
У бўлмаса яшар одам доим танҳо.
Барчамизга ўш қилсин ишқини ато,
Дардингизда қуйиб ёндим, сизни севадим.

**Маъмура ҲОЖИҚУЛОВА,
Тошкент вилояти,
Ўрта Чирчиқ тумани.**

ТИЛАК

Ҳавасим келади Зулфия қизларига,
Улар айтган куй-қўшиқ, сўзларига,
Юрсам дейман шу юлдузлар изларидан,
Тилагим шул, отажоним, айтай сизга.

Орзуларим менинг қанотларимдир,
Шеър ёзишга ундар баётларимдир,
Садоқат тилмолари ҳаётларимдир,
Тилагим шул, отажоним, айтай сизга.

Кучоғингиз гулга тўласин, яйранг, қулинг,
Зулфияхон қизлари...хуш бахтга тўлинг,
Юртим байроғини шарафлаб юринг,
Тилагим шул, отажоним, айтай сизга.

РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА • РЕКЛАМА

«ЎКТАМХОН-НУР» ўқув маркази

қунидаги ўқув курсларига таклиф этади:

Тикувчилик — 3 ой, бошловчилик — 6 ой.
Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.
Аёллар костюм-шмиди, плаш-пальто — 1-2 ой.
Ҳамшира — 6 ой. 4 ойи ўқиш, 2 ойи амалиёт.
Ҳамшира (тезкор) — 3-4 ой (амалиёт билан).
Тиббий массаж — 2 ой. Нўқтали — 1 ой.
Торт ва пишириқлар — 2 ой.
Олий торт безатиш курси — 1 ой.
Йўғур, Европа таом ва салатлари — 2 ой.
Жаҳон таомлари — 1 ой.
Аёллар сартарошлиги — 3 ой.
Тўй ва оқшом турмаклари ва макияж — 1 ой.
Бухгалтерия ҳисоби — 3 ой.
Элита парда ва чойшаблар тикиш — 1 ой.

Элита парда ва чойшаблар тикиш олий курси — 1 ой.
Сартарошлик — 2-3 ой (ўғил болалар учун).
Тирноқ, киприк устириш ва дилепция — 1 ой.
Қаштачилик — 3 ой (машинадада вышивка).
Тикувчилик — 2-3 ой.
Инглиз тили — 3 ой, рус тили — 3 ой, турк тили — 3 ой, корейс тили — 3 ой.
Бисер, яъни мунчоқ тикиш — 2 ой.
Декоратив гул, сарпо қўти ва саватлар ясаш — 2 ой.
Бисердан гуллар, дарахтарлар ясаш — 2 ой.
Карвинг (мева ва सबзавотлардан композиция ясаш) — 3 ой.
Компьютер сабоқлари — 2 ой, Интернет — 1 ой.

**Барчаси амалиёт билан. Ётоқхона мавжуд.
Ўқиниш тугатганларга ДИПЛОМ берилади.**

МАНЗИЛ: Юнусобод тумани 3-мавзе 1-уй 31-хона.

МЎЛЖАЛ: Юнусобод дехон бозори бош тарафи орқасида.

Тел: (8 371) 221-17-95, 221-77-72; 199894 678-50-30 225-97-93 (18⁰⁰ дан 22⁰⁰ гача)

ФИЛИАЛ МАНЗИЛИ: Ҳамза тумани Фарғона йули кўчаси 4-уй 40-хона. МЎЛЖАЛ: Қўлиқ кийим бозори рўпарасида. ТЕЛ: (8371) 295-97-82, 199894 678-50-30 (кундузи)

**Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, «Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш» ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси**

Тахририятга келган қўлезмалар муаллифларга қайтариқмайди.
Реклама материаллари мазмунини учун тахририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти — 15:00
Босишга топширилди — 15:00

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

ISSN 2010-7609

**Бош муҳаррир:
Норқобил ЖАЛИЛОВ**

Навбатчи муҳаррир — **Ҳамроҳон
МУСУРМОНОВА**

Саҳифаловчи — **Илҳом ЖУМАНОВ**
Мусахҳилар — **Сайдғани САЙДАЛИМОВ,
Гулноза БОБОЕВА**

**МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй. Мўлжал: Олой бозори ёнида**

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
0169-рақам билан 11.01.07 да рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 528. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади — 9832. Баҳоси келишилган нархда.

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Қабулхона: (тел-факс) 233-28-20
Котибият: 234-76-08
Мухбирлар: 233-04-50
«Оила» бўлими: 234-25-46

Web-site: oilavajamiyat.uz

12 45

Савол-жавоб

АЖРИМДА ЭР ЁКИ
ХОТИН ИШТИРОК
ЭТМАСА...

Яқинда эшитиб қолдим. ФХДё органларида эр ёки хотиндан бирининг иштирокисиз ҳам никоҳдан ажратиш мумкин экан. Қандай ҳолларда бундай чора қўлланилади?

З. Очилова.

Агар эр-хотиндан бири суд томонидан бедарак йўқолган, руҳияти бузилиши (руҳий касаллиги ёки акли заифлиги) сабабли муомалага лаёқатсиз деб аниқланган бўлса, шунингдек, содир қилган жинояти учун уч йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинган бўлса, ўртада вояга етмаган болалари борлигидан қатъи назар, эр-хотиндан бирининг ари-засига кўра, улар ўртасида қайд этилган никоҳ ФХДё бўлимларида бекор қилинади.

**Саволга Каттакўргон шаҳар
ФХДё бўлими инспектори
Қизлархон АГЗАМОВА
жавоб берди.**

ОТАНИНГ РОЗИЛИГИ
ШАРТМИ?

Отанинг розилигисиз фарзандликка олиш қандай ҳолатларда амалга оширилади ва фарзандликка олиш сир сакланадими?

Б. Эшматов

Ота-онанинг қимлиги номаълум бўлса, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилинган, ота-она муомалага лаёқатсиз, бедарак йўқолган ёки вафот этган деб эълон қилинган бўлса ва бир йилдан ортиқ вақт мобайнида боласидан хабар олмаган бўлса, Оила кодексининг 153-моддасига биноан улардан розилик олинмайди.

Оила кодексининг 153-моддасига мувофиқ фарзандликка олишни сир саклаш қонун билан ҳимояланади. ФХДё органларида қайд этиш дафтари ва бошқа ҳужжатлардаги фарзандликка олувчилар фарзандликка олинганларнинг ота-онаси эмаслигини билдирадиган мазмундаги ёзувлар баёни билан таъиништириш, бу ёзувлардан кўчирмалар бериш тақиқланади.

**Саволга Самарқанд шаҳар
1-сон ФХДё бўлими муdiri
вазифасини бажарувчи
Наргиза НУРНАЗАРОВА
жавоб берди.**

ЭЪЛОН!

Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 247-мактаб томонидан Холмирова Замира Камолхон Баҳодир қизи номига берилган У № 4050384-рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.